

**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. І.МЕЧНИКОВА
ЦЕНТР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ**

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ

за результатами анкетування здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
які навчаються за освітньо-професійною програмою
«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

1. Загальна інформація про дослідження і респондентів

Метою анкетування було вивчення думки здобувачів вищої освіти щодо якості освітнього процесу в ОНУ імені І. І. Мечникова. Таке опитування є формою участі здобувачів вищої освіти у системі внутрішнього забезпечення якості вищої освіти та одним із механізмів реалізації студентоцентрованого навчання. Опитування здобувачів вищої освіти є анонімним і проводилось онлайн.

Учасники анкетування – здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою (ОПП) «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Анкетування проведено у **першому** семестрі 2022-2023 навчального року. Опитування проводилось за анкетами: «Якість освітньої програми», «Якість освіти», «Якість викладання». Бланк анкети «Якість освітньої програми» містить 9 запитань стосовно змісту освітньо-професійної програми. Бланк анкети «Якість освіти» містить 34 запитання, три з них – відкритих. Аналіз відповідей респондентів здійснювався в цілому за освітньо-професійною програмою.

2. Результати опитування за анкетою «Якість освітньої програми»

В опитуванні взяли участь 56 здобувачів вищої освіти, що навчаються на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за освітньо-професійною програмою 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», з них 13 здобувачів 1 року навчання, 8 здобувачів 2 року навчання, 14 і 21 здобувач 3 і 4 років навчання відповідно. Результати оцінювання здобувачами вищої освіти якості змісту освітньо-професійної програми представлено у таблиці 1.

Таблиця 1

Оцінювання якості змісту ОПП «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» здобувачами вищої освіти (у відсотках)

№		Так (%)				Ні (%)			
		1 курс	2 курс	3 курс	4 курс	1 курс	2 курс	3 курс	4 курс
1	Чи реалізовується за Вашою ОП вільний вибір дисциплін?	92,3	87,5	90,9	19	7,7	12,5	9,1	81
2	Чи достатній обсяг практичної підготовки, закладений в ОП Вашої спеціальності?	84,6	37,5	27,3	47,6	15,4	62,5	72,7	52,4

3	Чи порушується, на Вашу думку, логіка викладання дисциплін ОП вашої спеціальності?	0	37,5	45,5	42,9	100	62,5	54,5	57,1
4	Чи зустрічається дублювання змісту навчального матеріалу дисциплін ОП вашої спеціальності?	7,7	12,5	45,5	38,1	92,3	87,5	54,5	61,9
5	Чи співпали Ваші очікування щодо ОП Вашої спеціальності з її реальним змістом?	92,3	87,5	63,6	57,1	7,7	12,5	36,4	42,9

Аналізуючи відповіді здобувачів освіти на питання щодо можливості здійснювати вільний вибір дисциплін, слід зазначити, що майже 100% респондентів дали позитивну відповідь. На запитання «Чи достатній обсяг практичної підготовки, закладений в ОП Вашої спеціальності?» 84,6% опитаних здобувачів 1 курсу вважають достатнім обсяг практичної підготовки, але здобувачів наступних курсів, що це відзначили, було менше: 37,5% на 2 курсі, 27,3% і 47,6% на 3 і 4 курсах.

Переважає більшість здобувачів всіх курсів вказали, що їх очікування щодо ОП співпали з реальним змістом: 92,3% респондентів 1 курсу, 87,5% - на 2 курсі, 66,3% і 57,1% - на 3 та 4 курсах.

92,3% здобувачів 1 курсу і 87,5% респондентів 2 курсу вказали, що дублювання дисциплін відсутнє. 54,5% і 61,9% здобувачі 3 і 4 курсів відповідно вказують на відсутність дублювання дисциплін, що пояснюється навчання за ОПП іншого року впровадження і демонструє покращення цього аспекту в ОПП 2022 року. Подібна ситуація спостерігається і при вивченні відповідей на питання «Чи порушується, на Вашу думку, логіка викладання дисциплін ОП вашої спеціальності?»: 100% респондентів 1 курсу зазначили, що логіка викладання дисциплін не порушується, але кількість здобувачів 2, 3 і 4 курсів, які відповіли позитивно, дещо знизилась (62,5%, 54,5% і 57,1% відповідно). Здобувачі відмітили, що дублюється зміст таких дисциплін, як «Історія країн Європи та Америки 1648-1918», «Історія країн Європи та Америки 1918-1939», «Країни Європи та Америки після 2 світової війни», «Історія міжнародних відносин», «Зовнішня політика США», «Зовнішня політика країн Західної Європи». Але «Історія країн Європи та Америки 1648-1918», «Історія країн Європи та Америки 1918-1939», «Країни Європи та Америки після 2 світової війни» є вибірковими компонентами, які здобувачі можуть обирати за потреби.

Пропозиції здобувачів освіти щодо змін ОПП:

1. Додати такі навчальні дисципліни: Політична журналістика, Політична психологія, Academic writing з написання студентських наукових робіт, Актуальні проблеми світової політики в інших семестрах, більше політологічних, а не історичних дисциплін, практичні аспекти роботи у дипломатичних установах і дипломатичного спілкування і переговорів; дисципліни, які висвітлюють особливості зовнішньої політики і дипломатії країн Кавказу і Далекого Сходу, а також дисциплінами, що навчають стратегічному мисленню, висвітлюють енергетичний чинник в міжнародних відносинах.
2. Вилучити: БЖД та охорона праці, Соціологія, Філософія, Психологія, Фізкультура, Історія країн Європи і Америки.
3. Приділяти більше уваги сучасності, зосередитись на практичному аспекті, запровадивши більше предметів та годин на вивчення дисциплін за спеціальністю Міжнародні відносини; переглянути зміст програм англійської мови, посиливши аспекти з міжнародних відносин.

3. Результати опитування за анкетною «Якість освіти»

В опитуванні взяли участь 66 здобувачів вищої освіти, що навчаються на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за освітньо-професійною програмою 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», серед них 18 здобувачів 1 курсу, 10 здобувачів 2 курсу, 15 і 23 здобувача з 3 та 4 курсів відповідно. Запитання анкети «Якість освіти» розподіляються за такими блоками: участь здобувачів вищої освіти у забезпеченні якості освітньої програми, якість оцінювання результатів навчання, якість викладання, організація та загальна підтримка освітньої програми.

Відповіді здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на питання блоку «Участь у забезпеченні якості освітньої програми» засвідчили, що з твердженнями «Студенти мають можливість бути залученими до забезпечення якості освіти» цілком чи частково погодились від 83,3% здобувачів до 91,3% респондентів. З твердженням «Я маю можливість вільно обирати навчальні дисципліни» цілком погоджуються 83,3% (1 курс), 70% (2 курс), 80% і 43,5% (3 і 4 курс відповідно), погоджуються частково від 16,7% до 30%. 34,3% частково погодились, 22,5% погодились повністю здобувачів з тим, що вони мають можливість впливати на визначення змісту навчальних дисциплін освітньої програми, за якою навчаються. Повністю згодні з твердженням «Я маю можливість впливати на зміст (набір дисциплін) освітньої програми, за якою навчаюсь» 18,3% респондентів, 48% здобувачів погодились частково. Такі результати свідчать про необхідність збільшення рівня залученості здобувачів вищої освіти до процесів забезпечення якості освіти та посилення роботи з інформування їх щодо

управлінських рішень, прийнятих за результатами опитувань.

Результати анкетування за блоком запитань «Якість оцінювання результатів навчання» засвідчили, що з твердженням «Спосіб і методи оцінювання та виставлення балів в університеті є справедливими» повністю погоджуються 48%, погоджуються частково 42% респондентів, 10% не згодні.

Серед здобувачів твердження «Я отримую детальний відгук (зворотній зв'язок) про мою роботу» повністю підтримують 45% респондентів, в той час як 44% погоджуються частково; «Я отримую цей відгук дуже швидко» цілком погоджуються 30% здобувачів, а погоджуються частково 61%, при цьому 86% здобувачів (45% цілком та 41% частково) засвідчили, що «Цей відгук допоміг їм прояснити речі, які вони раніше не розуміли».

З твердженням, що вони мають можливість оцінювати роботу викладачів, на першому курсі цілком згодні 44,4% респондентів, 38,9% частково, а не згодні – 16,7%; однак на 4 курсі цілком згодні 34,8 %, 47,8% частково і не згодні – 17,4 %. Такі результати свідчать про недостатній рівень залученості здобувачів вищої освіти до процесів забезпечення якості освіти та інформування їх щодо управлінських рішень, прийнятих за результатами опитувань

Оцінювання блоку «Якість викладання» здійснюється з метою дослідження рівня якості викладання, видів інформаційних ресурсів, які супроводжують цей процес, а також дотримання принципів академічної доброчесності. В цілому анкетування за даним блоком показало, що у середньому 80 - 100% опитаних здобувачів вважають викладачів за своєю освітньою програмою висококваліфікованими та компетентними; 92% опитаних (64% цілком та 28% частково) здобувачів вважають викладачів добре організованими та підготовленими до занять, не згодні – лише 8% респондентів.

У середньому 81% опитаних здобувачів з першого по четвертий курс згодні з думкою, що викладачі застосовують різноманітні викладацькі методики для забезпечення ефективності навчання, серед них 47% цілком згодні, 34% - частково, 19% не згодні.

Переважає більшість здобувачів – 86% - вказують, що мають можливість швидко контактувати з викладачами (49% цілком та 37% частково), при цьому здобувачі старших курсів демонструють більшу згоду щодо твердження (61% на 4 курсі та 39% цілком згодні на 1 курсі). Отримують корисні поради, вичерпні консультації 86% здобувачів (43% цілком та 43% частково), а 43% повністю та 41% частково погоджуються, що отримують достатньо підтримки і корисних порад щодо навчання. 96% опитаних вважають, що викладачі якісно пояснюють ключові поняття теми. Отже, аналіз відповідей респондентів щодо можливості отримання консультацій викладача з навчальних питань, свідчить про тісну співпрацю викладачі в зі здобувачами вищої освіти.

З твердженням «Моє навчання належним чином готує мене до сучасної кар'єри за моєю спеціальністю» повністю погодились 27%, частково погодились 47%. Такі

результати відповідей демонструють необхідність збільшення професійно-орієнтованих дисциплін та збільшення практичної складової освітніх компонентів.

З твердженням, що частка навчального часу, відведена на самостійну роботу, була достатньою цілком згодні 56% опитаних здобувачів, 32% частково згодні; 85% (43% цілком та 42% частково) вважають, що методичне забезпечення самостійної роботи є цілком достатнім.

Від 66,6% до 100% здобувачів згодні з твердженнями, що необхідні навчальні ресурси для вивчення матеріалу є доступними, а від 93 до 100% респондентів вказали, що вони мають стабільний доступ до мережі Інтернет для пошуку необхідних матеріалів. 100% здобувачів 1 та 2 курсів згодні з твердженням, що у випадку будь-яких змін у навчальному процесі чи викладанні ефективно використовується комунікація між студентами і представниками факультету; а 90-94,4% з них мають доступ до важливої інформації і даних щодо курсів та успішності. На 3 та 4 курсі ці показники менші: 66,7% та 78,3% відповідно згодні з тим, що комунікація між студентами і представниками факультету є ефективною у випадку змін, а 80-95,6% здобувачів мають доступ до важливої інформації і даних щодо курсів та успішності.

З твердженням, що розклад занять є ефективним та зручним погоджуються повністю 26%, частково 48% опитаних здобувачів, не згодні – 26%. Найбільша кількість незгодних з цим твердженням здобувачів на 3 та 4 курсах. Відповідаючи на питання щодо причин незадоволення, здобувачі висловили незадоволення появою переднульових та нульових пар через скорочення тривалості семестру через воєнний стан та відсутність опалювання корпусів.

Слід зазначити, що 92% здобувачів погоджуються, що поінформовані щодо порядку перескладання та 71% оскарження результатів заліків, іспитів; 76% респондентів ознайомлені з порядком процедури реагування університету на порушення академічної доброчесності та поінформовані щодо процедури врегулювання конфліктних ситуацій в університеті.

Разом з тим, із твердженням «Я ознайомлений з роботою психологічної служби університету» погодились 41% здобувачів; з твердженням «Загальне ставлення викладачів було об'єктивним і неупередженим» погодились 100% здобувачів першого і другого курсів, в той час як на третьому з цим погодились 80%, а на четвертому – 91,3% респондентів.

Результати оцінювання здобувачами вищої освіти якості викладання показали високу ступінь задоволення здобувачів. 90-100% здобувачів 1 та 2 курсів оцінили вивчені дисципліни як важливі; «правила гри» як чесні (у тому числі обізнаність зі списком рекомендованої літератури на початку занять), дисциплінованість викладачів як високу (у тому числі вчасно перевіряють письмові роботи переважна більшість викладачів). Серед здобувачів 3 та 4 курсів згодних з цим було від 64% до 71%.

Здобувачі здебільшого на «відмінно» та «добре» оцінюють роботу викладачів, що працюють за ОП. Разом з тим, вони звертають увагу на наступні аспекти викладання, які демонструють наявність певного потенціалу для особистого росту викладачів програми: презентація курсу, система та критерії оцінювання, унаочнення матеріалу, об'єктивність та прозорість оцінювання знань здобувачів, наявність зворотного зв'язку, використання активних методів проведення занять, уміння мотивувати та створювати комфортне середовище.

На запитання «Що Вам подобається в університеті?» були отримані такі відповіді:

- Кваліфікація викладачів, сучасні та актуальні методи навчання, методи проведення лекцій і семінарів є індивідуальними, що цікаво та корисно;
- Залучення студентів до різноманітних конференцій та зустрічей з високопосадовцями та видатними діячами. Зворотній зв'язок зі студентами.
- Зміст дисциплін, програма добре організована, лекції проходять цікаво;
- Велика мережа наукової діяльності, унікальні дисципліни;
- Викладання іноземних мов, дружня комунікація у всіх її проявах між здобувачами освіти і викладачами;
- Відкритість, щирість та готовність допомогти викладачів;
- Релевантна інформація, що викладається та принципи, яких дотримуються викладачі;
- Дружня атмосфера.

На запитання «Що Вам не подобається в університеті?» були отримані такі відповіді:

- Не завжди зрозуміла процедура звернення при виникненні питань стосовно освітнього процесу;
- Деякі викладачі погано володіють державною мовою;
- Погана організованість, студентів попереджають про заходи факультету чи зміну розкладу дуже пізно;
- Нульові та переднульові пари;
- В новому корпусі не працюють датчики протипожежної безпеки;
- Внутрішній інтер'єр гуманітарного корпусу;
- Недостатність практики за фахом;
- Відсутність доступу до усіх необхідних навчальних матеріалів та результатів успішності здобувачів протягом семестру; у випадку з курсу англійської мови мала частка готує безпосередньо до роботи за фахом..

Здобувачі надали наступні пропозиції щодо діяльності університету:

- Прибрати поняття нульових пар;
- Створити електронний щоденник.
- Більше заходів, зустрічей, олімпіад чи змагань; проходження практики у МЗС

України, посольствах, консульствах інших держав;

- Більшого спілкування з українськими послами, урядовцями, політиками;
- Старий корпус потребує ремонту;
- Наявність нормального кафе на території університету.

За результатами опитування сформовано такі пропозиції щодо поліпшення змістового складнику освітньо-професійної програми:

1. Сприяти організації систематичних онлайн-опитувань студентів з проблем забезпечення якості освіти.
2. Розглянути можливість посилення практичної складової підготовки здобувачів.
3. Розглянути можливість щодо підвищення рівню співпраці та комунікації викладачів зі здобувачами вищої освіти.
4. Посилити роботу щодо інформування здобувачів освіти стосовно усіх аспектів викладання та навчання за ОП на основі результатів анкетування.

За результатами анкетування рекомендовано: на засіданнях кафедри звернути увагу викладачів на обов'язкове повідомлення на початку вивчення навчальної дисципліни системи та критеріїв оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, загальних «правил гри», їхнього обов'язкового дотримання упродовж вивчення навчальної дисципліни; пояснювати здобувачам про можливість ознайомитися додатково з критеріями оцінювання результатів навчання у робочих програмах. Крім того, звернути увагу викладачів на необхідність унаочнення матеріалів лекцій, впровадження активних методів навчання, підтримки зворотного зв'язку, а також на важливість поважного ставлення до студентів; звернути увагу викладачів, що іноді має місце таке порушення академічної доброчесності з боку студентів, як списування.

Результати опитування здобувачів вищої освіти щодо якості реалізації освітньо-професійної програми доведені до відома декана факультету МВПС, гаранта освітньої програми 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» та кожного викладача для обговорення на засіданнях вченої ради факультету, кафедр, робочої групи з метою подальшого удосконалення та підвищення якості реалізації освітньої програми.